

Barn med autisme og musikk i barnehagen.

På hvilken måte kan barn med autisme ha nytte av musikk i barnehagen?

Ole Fredrik Endal

kandidatnummer: 18

Bacheloroppgave

BHBAC3910

Trondheim, april 2023

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Forord

Denne oppgaven er skrevet i forbindelse med avslutning av bachelorstudiet barnehagelærer ved Dronning Mauds Minne Høgskole, våren 2023. Det har vært en veldig interessant periode. Jeg har funnet det lærerikt å skrive oppgaven, samtidig som det var krevende til tider. På grunn av at det ble valgt et tema jeg selv finner interessant, ble det spennende å finne forskning og hente inn data.

Jeg vil takke veilederne mine ved Dronning Mauds Minne Høgskole, Thomas Nguyen og Sissel Mosve Bjørnset for god støtte og refleksjoner gjennom arbeidet. Samtidig vil jeg takke medstudenter for motivasjon og flere gode tanker rundt ulike tema. I tillegg vil jeg takke intervjupersonen som tok seg tid til å stille til intervju.

Ole Fredrik Endal

Trondheim, 27. april. 2023

Innholdsliste

1.0 Innledning og begrunnelse for valg av tema	4
1.1 Problemstilling	4
1.2 Disposisjon	5
2.0 Teori	6
2.1 Autisme	6
2.2 Barn med autisme og musikk	7
2.3 Musikk og hjernen	8
2.4 Musikkterapi	8
2.5 Utvikling	9
2.5.1 Emosjonell utvikling	9
2.5.2 Språkutvikling	10
2.5.3 Sosial utvikling	11
3.0 Metode	11
3.1 Valg av metode	11
3.2 Planlegging av datainnsamling	13
3.2.1 Utvalg av informanter	13
3.3 Planlegging og gjennomføring	14
3.4 Analysearbeid	15
3.5 Kvalitetsvurdering	15
3.6 Metodekritikk	16
3.7 Etske retningslinjer	17
4.0 Drøfting	18
4.1 Viktigheten av musikk	18
4.2 Utvikling	21
4.2.1 Emosjonell utvikling	21
4.2.2 Språkutvikling	22
4.2.3 Sosial utvikling	23
4.3 Musikkaktiviteter	24
5.0 Konklusjon	27
6.0 Litteraturliste	29
7.0 Vedlegg	31
7.1 Praksisfortellinger	31
7.2 Intervjuguide	32
7.3 Informasjon og samtykkeskjema	33

1.0 Innledning og begrunnelse for valg av tema

“Jeg satt og spilte ukulele med noen barn mens de holdt på med en kunstfaglig aktivitet. Det var rolig på avdelingen og stemningen var god. Mens jeg spilte hørte jeg plutselig sang fra den andre siden av rommet. Der satt en spesialpedagog med et barn med autisme. Barnet holdt på med en byggeaktivitet og sang til musikken uten å se mot oss. Jeg begynte å synge med til spillingen og barnet fortsatte. Jeg spilte så en annen sang og barnet begynte å synge med denne gangen også. Dette varte en liten stund.”

Barnet i denne praksisfortellingen var et barn som ikke snakket så mye. Da hendelsen i praksisfortellingen oppsto, satt barnet litt i sin egen verden og holdt på med en aktivitet, hørte musikken og sang med, selv om ingen sang fra før av. Det vil si at barnet oppfattet hvilken sang som ble spilt og sang den selv. Det var dette som startet min interesse for temaet “barn med autisme og musikk”, for i denne situasjonen nådde musikken inn til dette barnet på en eller annen måte. Jeg har selv erfart at barn med diagnosen autisme kan ha stort utbytte av musikkterapi, og at de reagerer annerledes i aktiviteter som omhandler musikk enn i andre sammenhenger.

Denne bacheloroppgaven fokuserer på hvordan barn med diagnosen autisme kan ha nytte av musikk i barnehagen. Temaet bygges opp ved hjelp av observasjoner, data og funn og teori.

1.1 Problemstilling

Fra starten var jeg bevisst på at jeg ville velge en oppgave som omhandlet musikk på grunn av tidligere erfaringer. Ifølge rammeplanen for barnehagen skal de ansatte motivere barna til å uttrykke seg gjennom musikk, dans, drama og annen skapende virksomhet, og gi dem mulighet til å utvikle varierte uttrykksformer (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.52). Det er stor variasjon på hvor mye musikk som blir brukt i ulike barnehager, der noen bruker det jevnlig, mens andre bruker det mer sjeldent. Samtidig som jeg synes det er interessant å forske på musikk, er det også spennende å gå inn på temaet spesialpedagogikk. Dette gjelder både hvordan og hvor mye musikk som blir brukt sammen med barna som trenger spesiell tilrettelegging, men også hvordan det kan bli brukt og om det kan være noen positive effekter av musikkbruken. I rammeplanen for barnehagen står det at barnehagen skal sørge for at barn som mottar spesialpedagogisk hjelp, inkluderes i barnegruppen og i det allmennpedagogiske

tilbudet (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.40). På bakgrunn av dette har jeg valgt meg ut denne problemstillingen;

“På hvilken måte kan barn med autisme ha nytte av musikk i barnehagen”

1.2 Disposisjon

I det første kapitlet presenteres tema og valg av problemstilling. Problemstillingen blir begrunnet, samt hvilken metode som ble tatt i bruk. I andre kapittel blir teori presentert. I dette kapitlet blir det begrunnet hvorfor denne teorien er relevant for det valgte temaet og problemstillingen. I det tredje kapitlet blir metodedelen presentert. Jeg starter med å presentere valg av metode, og deretter begrunnelse for dette valget. Det blir lagt frem planlegging av innsamling av datamateriale, og hvordan prosessen var. Valget av informanter blir begrunnet, og det vil deretter bli presentert hvordan dette ble gjennomført og analysert i etterkant. Mot slutten kommer kildekritikk, kvalitetsvurdering og de etiske retningslinjene. I det fjerde kapitlet blir det drøftet og presentert funn ved hjelp av teori. Det blir brukt innsamlet data, samt egne erfaringer og praksisfortellinger rundt problemstillingen.

2.0 Teori

I dette kapittelet blir det presentert relevant teori for problemstillingen “*På hvilken måte kan barn med autisme ha nytte av musikk i barnehagen?*”, og temaet “*Barn med autisme og musikk*”. Jeg skal gjøre rede for hva diagnosen autisme er og hvordan den kan bli jobbet med der fellesskap, utvikling og positive sider med musikkbruk er viktige tema. Det blir fokusert på fellesskap, utvikling og positive sider med musikkbruk.

Det blir tatt opp hvordan den musikkpedagogiske praksisen kan hente inspirasjon fra musikkterapi. Underveis vil det bli referert til ulike forskninger innenfor musikkterapi, der dette både har hjulpet, men også der det ikke har hatt noen særlig virkning.

Det blir tatt i bruk teori om diagnosen autisme, musikk og hjernen, musikkterapi, hvordan musikk kan hjelpe med emosjoner, hvordan musikk kan bidra til sosial utvikling, språkutvikling, og teori på hvordan en kan implementere dette i en barnehagehverdag.

2.1 Autisme

Autisme er en utviklingsforstyrrelse som fører til vansker med gjensidig sosialt samspill, kommunikasjon og språk. Autisme kjennetegnes også av rigid og repeterende atferd (NevSom, 2020). Det er i stor grad ulikt fra person til person hvor på autismespekteret de er da det består av fem til seks undergrupper. Det blir beregnet at ca 1% av befolkningen har diagnosen autisme. Noen kjennetegn for mennesker med diagnosen autisme er manglende sosiale ferdigheter, språk- og kommunikasjonsvansker og repeterende atferd. Musikkinteresse og musikalitet kan også være vanlig blant de med autisme (Mercier, Mottron & Belleville, 2000). Barn kan oppnå mestring, samhandling og kommunikasjon ved hjelp av musikk, lek og improvisasjon.

Når det er fem til seks undergrupper er det variert når barn viser tegn til diagnosen. Noen kan vise tegn innen de fyller tre år, mens andre mye senere. Tegnene kan være knyttet til språk, atferd og utvikling av sosiale ferdigheter. Noen av dem kan vise mangel på reaksjon når de blir snakket til, ikke møte blikket, se ut til å leve i sin egen verden og mislike endringer i rutiner. Mange av disse barna får ofte ikke relasjoner til jevnaldrende som er å forvente med tanke på alder og utviklingsnivå (WHO, 1993). Holten (2017, s.155) hevder at barn med

autisme kan oppleve å ikke føle seg sett, forstått og bekreftet ut fra den de er, siden de ikke blir fanget opp og imitert med de lydene og bevegelsene de har.

I barnehager og skoler blir det tatt i bruk pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) og Statped for å legge til rette for barn med særskilte behov. PPT er en tjeneste som skal hjelpe barnehager og skoler med kompetanse- og organisasjonsutvikling, og gjøre sakkyndige vurderinger av barns særlige behov. Statped (Statlig spesialpedagogisk tjeneste) er en spesialpedagogisk støttetjeneste for kommuner og fylkeskommuner (Statped, 2023).

2.2 Barn med autisme og musikk

Musikk er en kunstform som bruker lyd organisert i tid til å skape berikende opplevelser gjennom lytting, dans eller fremføring (Ruud, 2021). Alle mennesker er innom musikk hver dag i en eller annen form. Den danske professoren Holck (2002, s.37) hevder at “musikk påvirker emotionelt, jevnfør beretningene fra højtfungerende personer med autisme.” Han mener også at musikkens vesen og bruk av musikkinstrumenter har en umiddelbar appell hos mange barn med autisme.

Musikk kan også bli brukt til å gi utløp og sette ord på følelser. Det blir som et personlig uttrykksmiddel, et språk som formulerer eller artikulerer følelsene (Ruud, 2017, s.99). I tillegg må alle underordne seg hverandre. “Nordoff and Robbins believe that active music making engages children’s attention, and draws them into active involvement” (Bruscia, 1987). Aagre (2017) mener at å ha det noe barnet kjenner til og liker, sammen med musikkaktiviteter, er en måte å øke interessen for aktiviteten som blir gjennomført. Dette kan være ulike leker eller rutiner som barnet følger. Da kan dette bygge opp det barnet allerede er kjent med, for så å utvikles videre.

2.3 Musikk og hjernen

Flere undersøkelser har bekreftet at musikk virker inn på blodtrykk, puls, kroppstemperatur og flere andre fysiologiske variabler (Myskja & Lindbæk, 2020).

Den aller høyeste hjerneaktiviteten som er målt hos mennesker er av pianister som spiller etter noter (Brean & Skeie, 2019, s.115). På bakgrunn av dette kan det foregå mye i hjernen når en holder på med musikkaktiviteter og spesielt instrumenter. En kan forvente at musikktraining vil gi positiv effekt på generelle kognitive ferdigheter. Dette skyldes først og fremst at en bruker store deler av hjernen for å lage musikk (Brean & Skeie, 2019, s.143). Det krever samarbeid mellom motorikk og ulike sensoriske system som hørsel, syn, følere i muskler, hud og ledd, planlegging, overvåkning og presis timing. Samtidig må du kunne ha store informasjonsmengder i korttidsminnet og integrere disse med den motoriske hukommelsen og langtidsminnet (Brean & Skeie, 2017, s.144).

2.4 Musikkterapi

Musikkterapi er bevisst bruk av musikk og musikkopplevelser av en profesjonell musikkterapeut for å fremme fysisk, kognitiv, emosjonell og sosial funksjon. Det er også mulig å ta i bruk strategier som blir brukt i musikkterapi uten å ha rollen som musikkterapeut. Musikkterapeuter jobber med enkeltindivid både med og uten funksjonshemninger, og de jobber med individer i private økter, små grupper og fellesgrupper (Aigen, 2005).

Ifølge (Holck, 2021) kan musikkterapien forstås som studiet av sammenhenger mellom musikk og helse. Nelson, Anderson & Gonzales (1984) hevder at noe som ofte har blitt brukt som terapeutisk medium i behandlingen av barn med autisme og andre gjennomgripende utviklingsforstyrrelser er musikkterapi. Det er flere forskninger som viser til at musikkterapi er noe som er effektivt for barn med autisme, men ettersom alle mennesker er forskjellige, er det ulikt hvor effektivt dette er. Gitt den nåværende tilstanden i musikkterapilitteraturen, er det vanskelig å komme med definitive påstander om effektene av musikkbaserte intervensjoner hos barn med autismspekterforstyrrelser, bortsett fra de signifikante behandlingseffektene som forbedrer kommunikasjon (Srinivasan & Bhat, 2013).

“Music therapy is claimed to have a positive effect on the social behavior of children with Autism Spectrum Disorder (ASD). However, in most studies the target behaviors and the interventions are insufficiently defined and described. Also, it is often doubtful whether accurate research designs were performed to study the intervention to full satisfaction” (Pater, Spreen & Yperen, 2021).

En metode som kan bli brukt i musikkterapi er *speiling*. Ifølge Daniel Stern (2020) kan speiling forstås som en utvikling av imitasjon til et tema med synkron variasjon. Slik begrepet er brukt klinisk, viser det mer til en formidling av følelser enn til en gjengivelse (Johansen, Sundet og Torsteinsson, 2000). Margareta Brodén (2010) kaller speilingen for “den første broen til empati”. Under en av forskningene til Brodén oppdaget barnet på hvilken måte han kunne påvirke samspillet med start/stopp og forandring av tempo. Samtidig ble det tatt i bruk imitasjon og deltakelse i turtaking (Aagre, 2017, s.27). Musikkterapi har positiv effekt på både sosial funksjon, verbale og ikke-verbale kommunikasjonssevner og sosial tilpasning hos mennesker med autisme (Brean & Skeie, 2019, s.169).

2.5 Utvikling

Emosjonell-, språk- og sosial utvikling er sentrale temaer musikk kan ha en positiv innvirkning på. Emosjonell utvikling går innom barnets evne til å forstå og uttrykke følelser. Språkutvikling er en stor faktor for kommunikasjon med andre. Sosial utvikling omhandler utvikling av relasjoner der inkludering også blir tatt opp. Det er mange andre temaer innenfor utvikling der musikk kan ha en positiv effekt. For ikke å la temaet bli for stort har jeg valgt å fokusere på disse tre; *emosjonell utvikling, språkutvikling og sosial utvikling*. Jeg har valgt disse undertitlene ettersom de kan ha en stor innvirkning på barnas livsløpsprosess.

2.5.1 Emosjonell utvikling

Emosjonell utvikling består av ulike ferdigheter som for eksempel det å forstå og regulere følelser som barnet må utvikle, for og så videreutvikle emosjonell kompetanse (Stai, 2021). Bestemte følelsesmessige reaksjoner på musikken kan skyldes betinging, ved at et musikkstykke gjentatte ganger er forbundet med en bestemt opplevelse (Ruud, 2017, s.67).

Musikken kan brukes til å beskrive, oversette og tydeliggjøre de indre bevegelsene vi kaller følelser (Ruud, 2017, s.99). Med dette kan vi for eksempel synge om følelser, bruke kroppen eller snakke om det. Samtidig kan musikk være med på å forsterke den emosjonelle intelligensen. Josselson (1994;98) hevder “Music is the soil in which identity grows and is continually refined and redefined”.

Selv om det også rapporteres om sterke musikkopplevelser i forbindelse med lytting, hevder flere forskere at det er et kvalitativt skille mellom å lytte til musikk og det å selv utøve musikk (Gabrielsson 2008). Det å selv utøve musikk handler om det muskulære og manuelle ved musikkutøvelser (Barthes & Heath 1977).

2.5.2 Språkutvikling

Språkutvikling innebærer å lære hva språket kan brukes til, samt språkssystemet (Høigård, 2019, s.15). Språkutvikling er noe mange barnehager har som et fokus for alle barna. Musikk spiller en sentral rolle i barns liv og kan bidra til sosialisering, kommunikasjon og språk med andre (Campbell, 2010). I barnehagesammenheng fremheves musikkarbeid som nyttig i forhold til å styrke utviklingen når det gjelder motorikk, språk, samarbeidsevner, turtaking og annet (Angelo, 2014, s.132). Det finnes ulike metoder for å støtte opp språkutviklingen til barna. Høigård (2019) hevder at barn lett blir fenget når vi bruker musiske aktiviteter, og barna trenger ikke å ha kommet langt i språkutviklingen for å delta. Når en jobber i en barnehage har en et ansvar for å oppmuntre alle barna til å bruke språk. Da må en som nevnt finne ulike metoder for å oppnå dette, ettersom kommunikasjon er en sentral byggestein for relasjoner. En metode som kan bli brukt er Tegn-Til-Tale (TTT). TTT er et hjelpemiddel som kan brukes overfor mennesker som av ulike årsaker har problemer med å kommunisere med omverdenen (Statped, 2023). Da blir det tatt i bruk ulike bevegelser til ordene som blir sagt. På denne måten kan de som ikke er like sterk språklig delta på lik linje med de andre barna.

Ifølge forskningen til Vaiouli og Andreou (2018) som handlet om kommunikasjon og språkutvikling hos barn med autisme med fokus på musikk, ble det funnet ut at musikkbruk var en vellykket strategi for kommunikasjon og språkutvikling.

2.5.3 Sosial utvikling

Weissberg og Greenberg (1998) definerer sosial utvikling som barnas evne til å føle, tenke og oppføre seg for å lykkes med sosiale oppgaver og ha en positiv utvikling. Musikkaktiviteter kan ifølge Pitts (2016) bidra til å skape et inkluderende miljø og fellesskap i barnehagen, der målet er at alle barn skal føle at de får delta og ha en stemme (Kulset, 2019, s.77).

Inkludering er et stort tema i barnehagehverdagen, der musikk er en måte som blir brukt for å bygge opp dette. I Rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.40), står det at barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud. Samtidig kan barna kjenne på fellesskapet når det blir spilt musikk sammen med andre. Ruud (2017, s.186) hevder musikken kan danne en ramme rundt fellesskap med jevnaldrende og når en spiller og synger, etableres det relasjoner til hverandre (Berkaak 1983).

3.0 Metode

En metode er en fremgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap (Vilhelm Aubert, 1985, s.196). Jeg har valgt å ta i bruk en kvalitativ forskningsmetode der jeg bruker semistrukturert intervju, samt egen observasjon ved bruk av praksisfortellinger, og i denne delen vil jeg gjøre rede for dette valget. Min hensikt med valget av metode var å få innblikk i hvordan en spesialpedagog kan integrere musikkbruk i barnehagehverdagen for barn med autisme.

Intervjupersonen får delt erfaringer og opplevelser de har hatt med feltet. Samtidig skal jeg knytte egne observasjoner opp mot dette, samt opp mot teori.

3.1 Valg av metode

De mest brukte forskningsmetodene er kvalitativ og kvantitativ metode. En kvalitativ metode tar sikte på å fange opp mening og opplevelse som ikke lar seg tallfeste eller måle, mens kvantitativ metode gir data i form av målbare enheter (Dalland, 2020, s.54). Jeg valgte å ta i

bruk en kvalitativ metode for å kunne gå mer i dybden og for å få data til å belyse den valgte problemstillingen. Når jeg senere i teksten tar i bruk sitater fra intervjuet, vil jeg bruke hermetegn og skrive teksten i kursiv. Dette betyr at det er direkte sitat, og er gjort for å fremheve deres meninger og opplevelser.

Semistrukturert intervju vil si at samtalen følger en intervjuguide med bestemte temaer og forslag til spørsmål (Dalland, 2020, s.68). Kvale og Brinkmann (2015, s.37) hevder at intervjueren og den som blir intervjuet er sammen om å produsere kunnskap. Når en gjennomfører et semistrukturert intervju er en selv en aktiv deltaker. Temaene er delvis bestemt på forhånd, men en har mulighet til å endre rekkefølgen av temaene underveis. Samtidig som en intervjuer, kan en følge med på fortellingene til intervjupersonene og ha temaene som er viktig for problemstillingen i tankene (Thagaard, 2018, s.91).

I tillegg til intervjuet valgte jeg å tilføre mine egne observasjoner eller “nedskrevne praksisfortellinger”. Jeg har observert mange verdifulle erfaringer som fikk meg interessert i temaet. Jeg hadde et ønske om å sette de erfaringene opp mot intervjuet og diskutere dem. Det ble brukt deltakende observasjon som innebærer at forskeren deltar i de sosiale prosessene som blir studert, for på den måten å samle inn data (Dalland, 2020, s.103).

Når det blir tatt i bruk både intervju og observasjon blir dette kalt metodetriangulering. Denne metoden benyttes for å belyse samme problemstilling ved hjelp av forskjellige data og metoder og på denne måten kan en jevne ut styrker og svakheter ved et forskningsopplegg (Grønmo, 2004). Metodetriangulering ble også brukt under selve intervjuet. Ifølge Dalland (2020, s.101) blir det tatt i bruk observasjon samtidig som intervjuet pågår. Da ser en på personen en prater med, samtidig som en leser kroppsspråket.

Det kunne blitt tatt i bruk ikke-deltakende observasjon som metode, og da observert barn med diagnosen autisme gjennomføre musikkaktiviteter. Jeg valgte i stedet å ta i bruk praksisfortellinger fra egen praksis i barnehager, samt gjennomføre intervju. Dette er noe jeg har litt erfaring med, noe som kan gjøre meg tryggere i min rolle som innsamler av data, som igjen kan gjøre det lettere for begge parter under intervjuet å ha en god samtale.

3.2 Planlegging av datainnsamling

Jeg valgte, som tidligere nevnt, å ta i bruk en kvalitativ metode, og gjennomføre et semistrukturert intervju. Først ble det laget et samtykkeskjema, deretter ble intervjuguiden laget. Den inneholdt alt jeg ønsket å få svar på og høre mer om. Videre ble neste steg å finne noen som ville delta i forskningen. Jeg valgte å kontakte en barnehage jeg tidligere har hatt praksis i, og spurte en spesialpedagog om å delta på intervjuet. Vedkommende var positiv til det, og hadde et syn på temaet som virket spennende å få et innblikk i. Spesialpedagogen ble spurt muntlig om interesse for å delta og ble deretter sendt nødvendig informasjon på mail. I intervjuguiden sto alle spørsmålene som kom til å bli spurt under intervjuet kategorisert. På denne måten fikk vedkommende mulighet til å lese gjennom og forberede seg i forkant. Når informasjonen er gitt på forhånd og intervjupersonen samtidig har mulighet til å forberede seg, setter en et godt grunnlag for møte med intervjupersonen (Dalland, 2020, s.82).

Når en skal gjennomføre en undersøkelse, har en alltid en førforståelse. Dette vil si at en allerede har en mening om et fenomen før det blir undersøkt (Dalland, 2020, s.60). Jeg har observert og erfart at musikk kan være av stor betydning for barn med autisme, på flere måter. Min førforståelse var at musikk kunne gjøre en stor forskjell for barn med autisme. På bakgrunn av dette var det viktig for meg å ha et åpent sinn under intervjuet, slik jeg var mottakelig for informasjon som kunne stride med min egen førforståelse. Det ble også gitt en tidsramme til intervjupersonen om hvilken uke intervjuet ville skje, slik at alt ble planlagt godt i forkant.

3.2.1 Utvalg av informanter

Valget av intervjupersoner avhenger av hva du ønsker å vite mer om (Dalland, 2020, s.79). Det ble gjort et strategisk valg med utvalget av intervjupersoner. Derfor intervjuet jeg en spesialpedagog jeg allerede hadde litt kjennskap til. Spesialpedagogen hadde hatt jobben i 13 år, og hadde dermed mye erfaring. Jeg hadde tidligere sett hvordan spesialpedagogen arbeidet i barnehagen fra en av mine praksisperioder. Som nevnt spurte jeg muntlig om interesse for å delta på intervjuet, og vedkommende hadde et positivt syn på temaet. I tillegg til intervjuet valgte jeg å ta inn mitt eget syn på problemstillingen med tidligere praksisfortellinger. På den måten ble det to ulike syn på det valgte temaet; spesialpedagogens erfaringer og tanker, samt refleksjonene rundt egne observasjoner fra feltet.

3.3 Planlegging og gjennomføring

Intervjuet ble gjennomført i barnehagen der intervjupersonen jobbet og på denne måten ble intervjuet gjennomført under trygge omgivelser. Dalland (2020, s.87) påpeker at når en intervjuer personer i deres eget miljø, kan det være begrensede muligheter for intervjueren å påvirke intervjuet. Jeg ankom barnehagen og fant et ledig grupperom som var godt belyst og isolert fra resten. Jeg plasserte meg taktisk slik intervjupersonen hadde ryggen mot døren, og derfor ikke ble distraheret om noen skulle gå forbi. Da intervjuet startet, begynte jeg med å informere om personvern, de ulike delene av intervjuet og vi gikk sammen gjennom samtykkeskjemaet. De etiske retningslinjene ble ivaretatt grundig både før, under og etter intervjuet. Etiske overveielser og ryddig bruk av personopplysninger er en forutsetning for et godt samarbeid med de menneskene som deltar med å gi sine erfaringer og opplevelser (Dalland, 2020, s.169).

Det ble snakket om intervjupersonens forhold til musikk, samt ulike temaer som var relevant for problemstillingen. Etersom det var et intervju med en person jeg allerede hadde kjennskap til, fløt samtalen godt. Alle spørsmålene ble stilt, det ble snakket litt rundt alle temaene, og mye informasjon ble nedskrevet. Jeg skrev alt som ble sagt på en pc, der jeg noterte stikkord og korte setninger. Dette kan føre til at en risikerer å miste relevant informasjon av intervjupersonen (Thagaard, 2018, s.112). Samtidig må en følge godt med gjennom hele intervjuet for å ta til seg informasjonen som blir snakket om, samt skrive dette ned. Ifølge Kvale og Brinkmann (2015, s.194), ble flere kriterier for vurdering av intervju nådd. Det ble gitt spontane svar fra intervjupersonen, og svarene var mye lengre enn mine spørsmål. Intervjuet ble også tolket mens det foregikk med tanke på tonefall og kroppsspråk.

Dersom det hadde blitt tatt i bruk lydopptak, hadde det ikke oppstått små pauser til å skrive ned svarene. Da kunne jeg transkribert nøyaktig det som ble sagt under intervjuet i etterkant, og heller notert ned kroppsspråk og reaksjoner. Siden dette ikke ble gjort så ble det notert ned halverte setninger, stikkord og flere ganger hele setninger, som senere ble transkribert. Etter spørsmålene var gjennomgått og snakket om, spurte jeg intervjupersonen om det var mer å legge til, og med dette fikk jeg enda mer informasjon. Intervjupersonen ble også tilbudt å lese gjennom det som ble notert for å forsikre at det ikke hadde oppstått noen misforståelser. Intervjupersonen har rett til å sikre seg at de uttalelsene som er gitt ikke blir misbrukt eller misforstått (Dalland, 2020, s.87).

3.4 Analysearbeid

I etterkant av transkriberingen ble teksten satt opp systematisk med fargekoder. Koding innebærer at en deler opp teksten og betegner utsnitt av teksten med kodeord (Thagaard, 2018, s.153). Dette ble gjort slik det ble enklere å finne frem til den informasjonen en trengte, samtidig som jeg skapte et system for meg selv. I løpet av et intervju kan ulike tema bli tatt opp flere ganger (Dalland, 2020, s.98). Derfor ble det systematisert slik at det var lett å koble sammen de ulike kommentarene. I etterkant oppdaget jeg at det var flere kommentarer og samtaletema fra intervjuet som ikke var relevante for problemstillingen. Disse ble markert i en annen farge slik jeg visste de ikke kom til å bli brukt, men de ble værende i dokumentet i tilfelle noe av det ble relevant senere i prosessen.

3.5 Kvalitetsvurdering

Kvalitetsvurdering vil si at forskeren skal argumentere kvaliteten på eget arbeid og verdien av resultatene (Thagaard, 2018, s.188). Det er flere elementer som kan påvirke et intervju og hvordan materialet kan støtte opp problemstillingen (Dalland, 2020, s.90). Et ønske er at intervjupersonen snakker fritt uten stor påvirkning. Samtidig må intervjueren ha noe eget å fortelle. Når en klarer å stille utfyllende spørsmål samtidig som en følger godt med, blir intervjuet mer kvalitetssikret (Dalland, 2020, s.72).

Under intervjuet ble det brukt det som Kvale og Brinkmann (2015, s.194) omtaler som seks ulike kriterier til intervju. Det første kriteriet handler om at en får spontane, spesifikke, relevante og innholdsrike svar. Det er viktig at svarene en får er relevante for problemstillingen, og da må en formulere spørsmålene slik en får svar på det en ønsker. Et annet kriterium er kortere svar for intervjuer og lengre svar for intervjupersoner. Dette blir holdt opp ved at en lytter mye mer enn en snakker selv. En stiller spørsmål, lytter til svarene og kan da komme med en kommentar eller et tilleggsspørsmål som intervjupersonen kan svare på. De resterende kriteriene er kort fortalt; hvordan spørsmålene følges opp, løpende tolkning, verifisering og selvkommuniserende. Selvkommuniserende vil si at det i seg selv er en fortelling som ikke krever ekstra kommentarer og forklaringer (Kvale & Brinkmann, 2015, s.194).

Det ble som nevnt laget en tydelig intervjuguide som ble fulgt under hele intervjuet. I denne var spørsmålene delt opp i kategorier som ble presentert før spørsmålene ble stilt. På den måten var intervjupersonen bevisst over temaet som ble snakket om. Noe annet som kan skape konsekvenser for intervjuet er engasjementet til intervjupersonene. Dersom det er et tema som intervjupersonen ikke finner interessant, eller andre komplikasjoner, kan dette påvirke intervjuet. Det kan føre til at en får kortere og mindre utfyllende svar.

3.6 Metodekritikk

Ifølge Dalland (2020) vil det alltid være både fordeler og ulemper, samt oppstå metodiske utfordringer med valg av metode. Å være metodisk i vitenskapelig forstand er å bruke og overholde intellektuelle standarder i vår argumentasjon (Tranøy, 1986, s.127). I et intervju kan det oppstå feilkilder i selve kommunikasjonsprosessen (Dalland, 2020, s.63). Dette kan være om spørsmålene blir riktig oppfattet, om svaret blir tolket korrekt og om all informasjon blir notert ned. Samtidig er det ingen måte å finne ut helt sikkert om intervjupersonen snakker sant, så da må en velge å bruke det som er relevant for oppgaven. Generalisering er også noe en må tenke over ved bruk av intervju. Generalisering tilsier at resultatene har stor sannsynlighet for å gjelde for hele befolkningen (Dalland, 2020, s.138). Siden jeg bare intervjuet én person er det fullt mulig at en annen person hadde besvart spørsmålene på en helt annerledes måte. Personen som blir intervjuet kan bare snakke etter egne erfaringer og opplevelser. Det er da en må ta i bruk forskning for å se om de funnene kan brukes i andre sammenhenger (Dalland, 2020, s.223). Dersom en bruker en kvalitativ metode har en sjeldent til hensikt å generalisere det som er sant fra materialet. Av denne grunn valgte jeg å triangulere intervjuet sammen med egne observasjoner. Med å koble sammen intervju med observasjon og teori, var det mulig å få en større forståelse, samt sammenligne de ulike synene. På denne måten fikk problemstillingen flere perspektiver som kunne bidra til en større forståelse for selve temaet.

Som tidligere nevnt er førforståelse også noe som kan påvirke intervjuet. Normen sier at du skal være deg din førforståelse bevisst (Dalland, 2020, s.60). Dette både fra intervjuer og personen som ble intervjuet. I dette tilfellet svarte personen som ble intervjuet på spørsmålene basert på egne opplevelser og tanker. Da må en finne teori som er relevant til det som ble sagt. Sammen med førforståelse er det også en sannsynlighet for at intervjuer

påvirker svarene til intervjupersonen med tonefall, måten spørsmålene blir stilt på eller lukkede spørsmål. Derfor er det viktig når en skal intervju noen, at en er klar over de negative sidene med en metode som skal bli tatt i bruk. Dette kan være at en annen metode kunne gitt bedre data eller at en ikke har fått nok kunnskap (Dalland, 2020, s.58). Når en selv er bevisst på dette, setter det et bedre utgangspunkt for å få gjennomført intervjuene på en ordentlig måte som støtter temaet og problemstillingen.

3.7 Etiske retningslinjer

Etiske overveielser og ryddig bruk av personopplysninger er en forutsetning for et godt samarbeid med de menneskene som bidrar med sine erfaringer og opplevelser (Dalland, 2020, s.169). Alle navn som ble brukt ble anonymisert og personopplysninger ble holdt konfidensielt. På starten av intervjuene ble det informert om personvern og hvordan informasjonen som ble delt, ble brukt. Samtidig fikk intervjupersonen mulighet til å lese gjennom det som ble notert fra intervjuet for å se om det var noe som var ønskelig å fjerne fra teksten. Det ble informert om anonymisering og at alle de oppgitte navnene ble omtalt som “vedkommende eller barnet”. Ved å anonymisere vil vi også tvinge oss selv til å gi typebeskrivelser mer enn individuelle karakteristikk (Dalland, 2020, s.172). For at et samtykke skal være gyldig, må det være frivillig, spesifikt, informert og utvetydig. Dette tilsier at de som deltar må forstå hva samtykket gjelder og hvilke konsekvenser samtykke til deltakelse i forskningen din får. Det må ikke være tvil om at vedkommende har samtykket til å delta i din forskning (Sikt, 2020). Vedkommende som deltok i intervjuet fikk utdelt et samtykkeskjema der det sto informasjon om prosjektet. Der sto det hvilken institusjon som var behandlingsansvarlig, student og veilederens kontaktopplysninger, målet med prosjektet, at det var frivillig å delta og en kunne trekke seg om ønsket, samt hva som skjedde med personopplysninger når prosjektet ble avsluttet.

4.0 Drøfting

I dette kapittelet skal jeg konkludere og drøfte intervjuet. Jeg vil drøfte funnene opp mot det teoretiske grunnlaget i kapittel 2 for å besvare problemstillingen. Kapittelet har blitt delt inn i tre ulike kategorier; *viktigheten av musikk, utvikling og musikkaktiviteter*. Resultatene blir drøftet i lys av det som ble sagt under intervjuet, egne observasjoner og teori. Som nevnt i kapittel 3, vil sitatene fra intervjuet stå i kursiv og hermetegn, og alle navn som blir brukt er fiktive.

4.1 Viktigheten av musikk

Denne delen starter med en refleksjon fra [praksisfortelling 1](#).

I denne fortellingen var “Olav” i en lek med seg selv mens de andre barna lekte noe annet. Jeg sang en sang som passet til leken han holdt på med, sangen ble oppfattet av Olav og han sang tilbake. *“De fleste barna kan du nå inn til gjennom musikk, og det er en fin ting som gir en ekstra dimensjon”* (intervjuperson).

Sangen ble sunget en gang til av begge to, der den noen minutter senere ble sunget på engelsk av barnet. Holten (2017, s.155) hevder at på grunn av at barn med autisme ikke blir imitert, kan de oppleve å ikke føle seg sett og bekreftet for den de er, med de lydene og bevegelsene de har. Gjennom denne interaksjonen vekslet vi én gang både øyekontakt og smil. Dette skjedde den andre gangen sangen ble sunget, som da kan bli tolket som en form for felles forståelse på at “dette gjør vi sammen”. I denne fortellingen hermet barnet etter meg, og hadde potensielt ikke hermet om jeg sang en sang som var irrelevant til leken. Et annet ord for herming som blir brukt i musikkterapi er speiling. Daniel Stern (2020) definerer speiling som noe som ligger nær affektinntoning (Johansen, Sundet og Torsteinsson, 2000). Affektinntoning vil si en gjengivelse av hva den andre måtte ha følt når han eller hun uttrykte seg gjennom denne handlingen (Stern, 2004).

Et av de første temaene som ble snakket om under intervjuet var om en måtte ha noen ressurser eller opplæring for å inkludere musikk som en del av tilbudet for barn med autisme. Da ble også temaet musikkterapi tatt opp. *“Man må ikke ha noen opplæring, men det er en stor fordel om en både har musikalsk bakgrunn i tillegg til pedagogisk bakgrunn. Da vet en hvordan en kan bruke musikk for å oppnå noe. Om en ikke har musikalsk bakgrunn er det*

viktig at det er strukturert, og at en fremdeles vet hvordan en kan bruke musikken. Det finnes ulike måter å bruke musikk på, og en må finne sin egen måte. Musikk treffer på en måte som en vanlig stemme ikke gjør” (intervjuperson). Da dette ofte er riktig, så kan en også gjennomføre musikkaktiviteter uten noen opplæring. Min erfaring er at en kan komme ganske langt dersom en tilpasser aktivitetene til barnet, og deltar på barnets premisser. *Watch the child. Improvise your music in the pitch, tempo, rhythm and intensity of the child. Stop and listen, wait for the child's response* (Nordoff, 1974).

Dersom en kjenner barna en jobber med, kan en enklere tilpasse ulike metoder som kan støtte barnas utvikling, deriblant musikk. Som tidligere påpekt, er det mulig at musikkinteresse og musikalitet kan være vanlig blant personer med autisme (Mercier, Motttron & Belleville, 2000). Det er ulike metoder som kan bli tatt i bruk, der et eksempel som blir nevnt i musikkterapi er speiling. For at speilnevronene skal settes i bevegelse, må handlingen som den andre gjør være innenfor det funksjonsnivået en befinner seg på, slik at handlingen kan gjenkjennes (Iacoboni, 2008). Speilnevroner vil si at en på sett og vis lager en indre kopi av det mennesket en ser på (Holten, 2017, s.116). Som nevnt er alle barna ulike, og det er ikke sikkert speiling fungerer. Ifølge Braset (2018) kan speiling føre til forvirring, og da må en ta i bruk andre metoder.

I [praksisfortelling 3](#) ble det forsøkt å bruke speiling i en påkledningssituasjon. Da ble ikke speiling brukt i et musikalsk sammenheng, men det var tilpasset både barnet og det som skulle bli gjennomført. På den ene siden var det ikke nødvendig å bruke speiling i påkledningssituasjonen med tanke på at barnet uansett vil ha kledd på seg. På den andre siden så jeg på det som en fin måte å få en hverdagsrutine til å bli mer artig, samtidig som den ble mer automatisk. Fokuset lå ikke på at barnet måtte kle på seg, men heller på å herme etter det som ble gjort, som da gjorde at hele situasjonen ble om til en form for lek eller en aktivitet. Det ble nevnt under intervjuet at det hadde blitt opplevd at barn med autisme brukte sansene sine i musikk, og det var lettere å nå inn til barna ved hjelp av musikk og rytme. Rytmen førte til en felles forståelse hos barna. Dette førte så videre til speiling, som igjen førte til en effektiv påkledningssituasjon som var tilpasset barnet.

Noen av barna med autisme reagerer ikke når de blir snakket til, de møter ikke blikket, de ser ut til å leve i sin egen verden og liker ikke endringer i rutiner (Helsenorge, 2020). *“Det kan inn i mellom være vanskelig å få oppmerksomheten til barn med autisme med å bare bruke*

stemmen, og da må en ta i bruk andre metoder, som for eksempel musikk” (intervjuperson). Når barnet ikke reagerer og lever litt i sin egen verden, kan en bruke ulike strategier for å skaffe oppmerksomheten til barnet. En av strategiene som intervjupersonen nevnte var å ta i bruk musikk. På den ene siden kan musikk være en fin måte å få barnets oppmerksomhet på. På den andre siden, derimot, kan musikk og musikkaktiviteter ha motsatt virkning ved at det blir oppfattet som bråk eller støy. Nettum (2017, s.27) skriver at når barn deltar på egne premisser, er aktivt deltakende og når vi tør å vente på barnets oppdagelse av seg selv i samspillet, har det blitt opplevd at den indre motivasjonen øker.

Det ble fortalt en tidligere erfaring under intervjuet; *“Det var et barn med autisme som hadde sosiale vansker, men som var veldig musikalsk. Dette var noe som barneskolen fikk beskjed om da barnet startet der, og de tok tak i det, bygde videre på det, og barnet endte opp med å bli veldig musikalsk”* (intervjuperson). Som nevnt tidligere i teksten beskrev Donald Winnicott (Winnicott, 2003) hvordan barnet utvikler seg i samspill med omgivelsene, at støttende voksne hjelper barnet med å realisere sitt potensial. Når en følger opp barna og tilpasser hverdagen for å bygge på det barna allerede er flink til eller har kunnskap om, kan en gi gode forutsetninger for å fortsette med dette. Som nevnt i denne korte fortellingen, ettersom at barnet fikk utforske ulike elementer innenfor musikk, samt at barneskolen fikk tilstrekkelig informasjon, kunne de da sammen bygge videre på dette. *“Flere bør bruke musikk i barnehagen. Både for barn med autisme, barn med andre diagnoser og alle de andre barna også. Barnehagen bør ha et stort fokus på at barna skal videre på barneskolen, og bygge videre de talentene barna har, for å så gi beskjed videre til barneskolen om det, slik at de kan få tilpasset at de får forbedret deres talent, samt bygge videre på deres potensial”* (intervjuperson). Her er det snakk om det samme. Barnehagen er en arena der barna får bli kjent med sine interesser og hobbyer, og vil dermed være en plattform for å bygge opp nettopp dette, samt holde det vedlike. Dette viser hvor viktig samarbeidet mellom barnehagen og barneskolen er. Samarbeidet er med på å forme fremtiden til barna, slik det blir lagt best mulig til rette for at de kan styrke disse hobbyene og interessene.

“Barn som har autisme har et veldig strukturert liv, og en må ha med noen elementer som endres inn i mellom. Videre i livet vil ikke alt være strukturert lenger, både skolen og andre mennesker kan gjøre ting annerledes. Derfor er det viktig at en tester ut litt”

(intervjuperson). Autisme kjennetegnes som tidligere nevnt av rigid og repeterende atferd (Helsenorge, 2020). Som det blir nevnt i intervjuet kan det være viktig å teste ut ulike grenser

med tanke på at alt i livet ikke kan være strukturert, og at det underveis vil dukke opp uforutsette elementer. Samtidig må det være tilpasset barnet slik at det ikke blir en ubehagelig opplevelse. Dersom en velger å teste noen av grensene, er det viktig at det ikke blir ubehagelig for barnet, men heller en lærerik opplevelse.

4.2 Utvikling

Arbeidet med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse, kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.19). I denne delen blir det fokusert på ulike former for utvikling som ved hjelp av musikk kan ha en positiv virkning hos barn med autisme. Emosjonell utvikling legger grunnlaget for den sosiale utviklingen og læringen (Drugli, 2018, s.49). Her kommer det eksempler på aktiviteter som kan bli gjennomført, samt tidligere erfaringer. Språkutvikling fokuserer like mye på å lære hva språket brukes til og hvordan det skal brukes, som det gjør på å lære og uttale ord (Høigård, 2019, s.167). Det er stor variasjon hvor langt barna har kommet i språkutviklingen. Videre blir det beskrevet hvordan musikk kan ha en positiv effekt på språket, og det blir nevnt TTT som en metode. Den siste formen for utvikling som skal bli tatt opp i denne oppgaven er sosial utvikling. Sosial utvikling består av samspill, tilhørighet, relasjoner og inkludering (Størksen, 2018, s.79). Her blir det diskutert hvordan musikk kan bidra til inkludering, samt relasjonene som kan etableres ved musikkbruk.

4.2.1 Emosjonell utvikling

“Man kan synge om følelser. På denne måten kan en sette ord på ulike følelser ved hjelp av musikk. Dersom noen er dyktig til å formidle musikk, kan de treffe nerver, som en senere kan sette ord på ved å snakke om det i etterkant.” (intervjuperson). Følelser er et tema en kan synge sammen med barna, samtidig er det også et tema en kan synge om til barna. På denne måten kan en sette ord på ulike følelser, og ha en samtale enten i plenum eller en-til-en i etterkant. Det er viktig for barn å vite at de kan snakke om følelser, og dette er en måte å gjøre dette på.

Det ble snakket om i intervjuet at musikk kan bygge videre på den sosiale utviklingen, den emosjonelle utviklingen og på det å lære nye ting. Ruud (2017, s.99) hevder at musikken kan brukes til å beskrive, oversette og tydeliggjøre de indre bevegelsene en kaller følelser.

“Når barn som har ulike vansker er med i musikkaktiviteter sammen med andre barn, blir de en del av gruppen istedenfor et barn som er litt annerledes” (intervjuperson). Det står i rammeplanen for barnehagen at en skal tilrettelegge for meningsfulle opplevelser og støtte barnas identitetsutvikling og positive selvforståelse (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.21). Med dette kan en for eksempel ta i bruk ulike musikkaktiviteter som er tilpasset barnet, slik de får som nevnt; meningsfulle opplevelser, positiv selvforståelse og støtte av barnets identitetsutvikling. Josselson (1994;98) hevder at identiteten vokser når en holder på med musikk, samtidig som en videreutvikles og defineres på nytt. Ifølge Mössler (2018) er resultatene av musikkterapi for barn med autisme vanskelige å måle, og en vet sjelden om effekten er langvarig. Med dette er det ikke en garanti at det har en positiv virkning siden alle barn er ulike.

Musikkterapi er noe som kan være effektivt for barn som har autisme. Etersom alle mennesker er ulike, er det forskjellig fra person til person hvor effektivt det kan være med musikkterapi. *“Man kan hente hjelp utenfra fra en person med musikkfaglig bakgrunn innimellom. På den måten får de lært musikk av noen som er erfarne, samtidig som det bygger opp fellesskapet”* (intervjuperson). Det er da en kan ta i bruk en musikkterapeut. Musikkterapeut eller “Musikkterapi” kan som tidligere nevnt forstås som studiet av sammenhenger mellom musikk og helse (Holck, 2021). Ifølge Srinivasan & Bhat (2013) kan det være vanskelig å bekrefte at musikkbaserte intervensjoner hos barn med autisme er effektive. Det er derimot bekreftet behandlingseffektene som forbedrer kommunikasjon. Pater, Spreen og Yperen (2021) hevder at musikkterapi har en positiv effekt for den sosiale utviklingen hos barn med diagnosen autisme. Samtidig er det tvilsomt om hvor nøyaktige forskningene er.

4.2.2 Språkutvikling

“Barn kan gjengi språk, lære lengre setninger og samtidig bruke tegn til tale. Barn som har autisme er selvsagt på ulike nivå på spekteret, og da må en tilpasse aktiviteten” (intervjuperson). Autismespekteret består av fem til seks undergrupper, og det er ulikt fra

person til person hvor på spekteret en er (Helsenorge, 2020). Som det ble snakket om under intervjuet er TTT noe en kan ta i bruk til sangene. TTT er et hjelpemiddel som kan brukes for mennesker som av ulike årsaker har problemer med å kommunisere med omverdenen (Statped, 2023). I musikkammenheng kan dette brukes til å lære ulike sangtekster ved hjelp av kroppslig bevegelse. Samtidig kan en følge med på de andre dersom en glemmer teksten for å se hvilke bevegelser de gjør, og på den måten får hjelp til å komme inn i sangen igjen. *“Musikkaktiviteter kan føre til at en lærer språk bedre på grunn av at en er i et fellesskap der alle stiller likt og en forbedrer rytmen sammen”* (intervjuperson). I barnehagesammenheng framheves musikkarbeid som nyttig i forhold til å styrke utviklingen når det gjelder motorikk, språk, samarbeidsevner, turtaking og annet (Angelo, 2014, s.132).

“For barn med autisme er det lettere å lære lange setninger på grunn av sang. I en vanlig samtale har flere redusert ordforråd, mens i en sang er det lettere å si en hel linje av sangen, som da blir en lang setning. Da sier en flere ord sammenhengende, som de da har nytte for i andre forbindelser” (intervjuperson). Ved å ta i bruk musikk for å bygge videre på språkutviklingen kan det som nevnt i intervjuet bidra til å lære lengre setninger.

Rammeplanen for barnehagen tilsier at de ansatte skal følge med på barnas kommunikasjon og språk, slik at de kan fange opp og støtte barn som har ulike former for kommunikasjonsvansker (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.24). Brean & Skeie (2019, s.169) hevder at musikkterapi har positiv effekt på både sosial funksjon, verbale og ikke-verbale kommunikasjonssevner og sosial tilpasning hos mennesker med autisme.

4.2.3 Sosial utvikling

“Musikk kan forbedre miljøet” (intervjuperson). Musikkaktiviteter kan ifølge Pitts (2016) bidra til å skape et inkluderende miljø og fellesskap i barnehagen, hvor alle barn føler at de får delta og ha en stemme (Kulset, 2019, s.77). Dette kan oppstå i både planlagte og uplanlagte aktiviteter. Jeg har observert bruk av korsamling i flere ulike barnehager, og dette er en aktivitet alle barna deltar på. Dette er også en aktivitet som fremmer inkludering.

Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.23). Når en spiller musikk sammen med andre, kan dette være en sterk kilde til opplevelse av nært fellesskap. *Det er enklere for barn med autisme å være deltakere i større aktiviteter. Da kan en bli likesinnet og en del av gjengen”* (intervjuperson). Når en spiller og synger, etableres det relasjoner til hverandre (Berkaak,

1983). *“Når barn med autisme og andre diagnoser finner noe de er flink til, så er dette noe de andre barna også ser. De ser at barnet kan noe som de selv ikke kan, som videre kan føre til at de blir inspirert. De får da vist mestring”* (intervjuperson).

Jeg skal nå ta for meg [praksisfortelling 2](#) som handler om “Per”.

I denne aktiviteten satt Per og holdt på med en byggeaktivitet sammen med en spesialpedagog. Musikken som ble spilt ble oppfattet, så gav barnet den til uttrykk ved bruk av synging. *“Det er viktig å finne en mellomting og at det ikke blir bråk. Da forsvinner den gode stemningen og det kan bli en stressende aktivitet”* (intervjuperson). Med dette som utgangspunkt traff denne spillingen den “mellomtingen” som førte til at aktivitetene som foregikk heller ble bygget opp, og det ble en felles aktivitet selv om barna holdt på med ulike oppgaver. Spillingen kunne blitt oppfattet som støy, som videre kunne forstyrret de aktivitetene som foregikk. Dermed hadde det ikke passet i alle situasjoner. Som nevnt mener Aagre (2017) at å ha noe barnet kjenner til og liker sammen med musikkaktiviteter, er en måte å øke interessen for aktiviteten som blir gjennomført. I denne aktiviteten lekte Per noe han ofte lekte med og da det kom musikk i bakgrunnen av denne aktiviteten, ble de to koblet sammen. Da satt Per og holdt på med aktiviteten samtidig som han sang med på sangene. *“Musikk rører en annen nerve til barna som har ulike diagnoser. Det kan endre humør og stemning, og ha en veldig positiv virkning på både enkeltbarn og barnegrupper”* (intervjuperson).

4.3 Musikkaktiviteter

I denne delen blir det tatt opp flere eksempler på musikkaktiviteter som har blitt brukt, og som en kan bruke i barnehagen. Det kommer også til syne hvordan barn med autisme kan ha nytte for disse aktivitetene.

Det ble nevnt flere eksempler på musikkaktiviteter under intervjuet som kunne bygge opp selvfølelsen og bidra til inkludering. Et eksempel er en aktivitet som kalles “Røris”. Røris er et svensk program som er en form for dans der fokuset ligger på det motoriske. Aktiviteten starter med å vekke kroppen til live, for så å bruke kroppen som en tromme og til slutt bruke hele kroppen som et instrument. Underveis i aktiviteten kommer det nye bevegelser som skal

gjøres, og barna må høre etter for å få med seg det som blir sagt. Dermed er det musikken og stemmene som er limet i aktiviteten. Barna klapper i takt og alle er samstemt. Samtidig har alle fokus på det samme, og beveger seg i samme tempo. *“Musikk er sosialt, kan forbedre fellesskapet og barna får gjøre dette sammen”* (intervjuperson). Donald Winnicott (2003) beskriver hvordan barnet utvikler seg i samspill med omgivelsene, at støttende voksne hjelper barnet å realisere sitt potensial. Samtidig som en skal være en støttende voksen, er det også viktig at barnet får utvikle seg på egen hånd.

En annen aktivitet som ble nevnt var *“Fredagsdans”*. Her måtte barna holde oppmerksomheten gjennom hele aktiviteten. *“I slike aktiviteter trenger ikke barnet like mye ekstra støtte, siden det gjør det samme som alle de andre barna”* (intervjuperson).

Fredagsdans, også kalt fellesdans, kan virke ganske lik *“røris”*. Forskjellen mellom de to aktivitetene er at i røris ligger fokuset på det motoriske og det å holde rytmen. I aktiviteten fredagsdans ligger fokuset heller på det å ha det gøy sammen med de andre barna. *“Musikk kan være inkluderende når lek og samspill med andre barn kan være litt vanskelig”* (intervjuperson). Musikken kan danne en ramme rundt fellesskap med jevnaldrende (Ruud, 2017, s.186). Fredagsdans er noe jeg selv har observert blitt brukt i flere barnehager. Jeg har vært så heldig at jeg har fått delta på aktiviteten sammen med barna, og alle var engasjert. Det var en stemme som fortalte hva vi skulle gjøre, og alle gjorde det samlet. Om et barn kom ut av rytmen var det bare å se på alle de andre, så var barnet rett inn i flyten igjen. De gangene det ble gitt beskjed om en ny bevegelse gjorde alle det samlet. Dette var en aktivitet som var svært populær blant barna der alle deltok, og de så frem til den. Bruk av musikk, lek og improvisasjon kan gi gode opplevelser av mestring, samhandling og kommunikasjon (Ruud, 2023).

“Musikkgrupper er også noe som er fint å bruke for barn som har autisme eller lignende diagnoser. Da er man to eller tre barn og en voksen, der samspill er fokuset. Da blir det brukt sang, musikk og bevegelse” (intervjuperson). Musikkgruppe er som nevnt at en sitter i små grupper der en kan synge, danse og bruke instrument. Da kan en ta i bruk sanger som barna er kjent med slik at de kan prøve å spille musikken selv. Samtidig kan en ta i bruk sanger som kan være lærerike for barna. *“En kan beskrive dyr, mennesker og andre ulike ting. Barn får inn mye kunnskap gjennom sang, og det er lettere å huske den kunnskapen om den blir sunget istedenfor at den blir fortalt”* (intervjuperson). Denne aktiviteten er bra for læring, fellesskap

og musikkglede generelt. Når en har små grupper i en slik aktivitet får alle deltakerne den oppmerksomheten som er nødvendig.

“Tegnkor er også noe som kan bli brukt. Da synger en og bruker Tegn-Til-Tale samtidig” (intervjuperson). TTT er som nevnt et hjelpemiddel som kan brukes for mennesker som har problemer med å kommunisere med omverdenen (Statped, 2023). “Da kan alle barna være med, og det er en inkluderende aktivitet for alle” (intervjuperson). Denne aktiviteten kan bli brukt for å inkludere, bygge videre på språkutviklingen og lære tegn for å kommunisere med andre. I en slik aktivitet velger barna om de bare vil synge, bare bruke tegn eller kombinere begge to. Alle deltakerne holder på med det samme, og de får føle på fellesskapet på grunn av dette.

Under intervjuet da det ble snakket om hvordan det ble tilrettelagt og planlagt i forkant av musikkaktiviteter, ble det nevnt at det må være en tanke og en plan bak aktivitetene, og en må forberede seg. Samtidig kan det være lurt å planlegge litt hva som kan komme av uforutsette elementer. Under musikkaktiviteter har det oppstått hendelser som gjør at en må legge til noe annet som fører til at en må være spontan innimellom. Wigram skriver (1999b:70); *I do not subscribe to a totally free structure in music therapy and often use ‘play rules’ or ‘givens’*. Dette kan tolkes som at en har en fast struktur og plan i forkant av aktiviteten når det kommer til planlegging, men den kan endre seg etter hvert for å tilpasse barnet/barna som deltar. Når en klarer å gjøre dette, blir det mer lærerikt, samt at barna selv føler de får medvirke i hele prosessen.

En annen aktivitet som har og kan bli brukt er språksprell. Formålet med språksprell er å stimulere barns språklige og spesielt fonologiske bevissthet. Dette er med på å gi barna en felles språklig plattform der de stiller mer med like forutsetninger, samtidig som det forbedrer skriftspråket (Elsbak & Valle, 2006). Som nevnt er noen av kjennetegnene for mennesker med autisme språk- og kommunikasjonsvansker (Helsenorge, 2020). Språksprell kan derfor være en hensiktsmessig aktivitet for å fremme utviklingen av språk- og kommunikasjonsferdighetene hos personer som opplever utfordringer innen dette området. Samtidig er det en aktivitet som blir gjort i fellesskap og kan være med på å bygge opp de sosiale ferdighetene.

5.0 Konklusjon

I denne oppgaven har jeg tatt for meg problemstillingen; " På hvilken måte kan barn med autisme ha nytte av musikk i barnehagen?". Jeg har gjennomført et intervju og tatt i bruk egne observasjoner. Ved å ta i bruk dette kom jeg frem til tre ulike temaer; Viktigheten av musikk, utvikling og musikkaktiviteter. Funnene mine viser viktigheten av musikkbruk i barnehagen, hvordan musikk kan bidra til positiv utvikling og flere eksempler på ulike musikkaktiviteter som kan bli tatt i bruk. Det å forske på dette temaet har bidratt til en økt forståelse om hvordan musikk kan spille en viktig rolle i det å støtte barn med autisme i barnehagen.

Dersom en tilpasser musikkaktiviteter til barns individuelle nivå og interesser, kan det potensielt føre til betydelige fordeler for deres utvikling og læring. For å oppnå dette, er det avgjørende å planlegge og strukturere aktivitetene på en måte som sikrer at de har klare mål. En mulig tilnærming kan være å benytte seg av speiling, som kan bidra til å styrke tilknytningen. Samtidig har det blitt tatt opp viktigheten med å forberede til barnets fremtidige skolegang, og hvordan dette kan bidra til god tilrettelegging.

Musikk har vist seg å kunne bidra til flere ulike utviklingsområder, deriblant emosjonell, språklig og sosial utvikling. Et konkret eksempel som ble tatt i bruk var musikkterapi, som har vist seg å bidra til barnets emosjonelle utvikling. Det ble presentert ulike strategier innenfor musikkterapi som kan være effektive, men det er også nødvendig å teste ut disse strategiene for å finne ut hva som passer best, for som nevnt, alle barn er ulike. Videre ble det funnet ut at musikk kan bidra til å forbedre barns språkutvikling og kommunikasjonsevner. TTT var et eksempel som ble tatt i bruk for å lære lengre setninger. Det viste seg også at musikkbruk kan bidra til å skape et inkluderende fellesskap blant barna i barnehagen.

Det ble diskutert ulike musikkaktiviteter som har blitt tatt i bruk og som kan være relevante for fremtidig praksis. Eksempler på slike aktiviteter inkluderte fredagsdans og røris, som bidro til å utvikle barnas motorikk, rytme og fellesskap. Tegnkor var også en aktivitet som ble diskutert, der barna selv kunne velge om de ønsket å synge, ta i bruk tegn eller gjøre begge deler samtidig ved hjelp av TTT. Musikkgrupper var en annen effektiv måte å fokusere på enkeltbarns behov, der en kunne tilpasse ulike sanger og musikkaktiviteter til barnegruppen, samtidig som det kunne bidra til å utvikle sosiale ferdigheter. Språksprell er også en aktivitet

en kan ta i bruk, som kan bidra til å stimulere barns språklige og fonologiske bevissthet. God planlegging ble ansett som avgjørende for å sikre en vellykket gjennomføring av aktivitetene og det var viktig å være godt forberedt på uforutsette hendelser slik en kunne tilpasse aktiviteten deretter.

Dersom en planlegger godt i forkant, samt tilrettelegger aktiviteten til barnet og sammen kan dele glede, kan musikk ha en positiv innvirkning på hverdagen til barn med autisme.

6.0 Litteraturliste

- Aagre, G. (2017). Den røde bussen. I T. Næss., & E. Ruud. (red.). *Musikkterapi i praksis*. Norges musikkhøgskole. (s.14-18). <http://hdl.handle.net/11250/2435501>
- Aigen, K. (2005). *Music-centered music therapy*. Gilsum, NH
- Angelo, E. (2014). *Profesjonsforståelser i kunstpedagogikk - praksiser i musikkfeltet*. Fagbokforlaget
- Aubert, V. (1985). *Det skjulte samfunn*. Universitetsforlaget
- Barthes, R. & Heath, S. (1977). *Image, music, text*. New York: Hill and Wang
- Berkaak, O. A. (1983). *Musikk og utenomsnakk – antropologiens bidrag til en musikkestetisk analyse*. *Studia Musicologica Norvegica*, 1983 (9), s. 73-85
- Bratset, G. S (2018). *Å koble seg på en som er avkoblet*. Statped
- Brean, A. & Skeie, G. O. (2019). *Musikk og hjernen*. Cappelen Damm
- Brodén, M. (2010). *Behandlingsarbeid i nyfødtp perioden og det første leveåret*. Oslo: Foredrag 22.04.10
- Bruscia, K. E. (1987). *Improvisational Models of Music Theory*. Charles C Thomas Publisher
- Campbell, P. (2010). *Songs in their heads: Music and its meaning in children's lives*. Oxford university press
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving - 7. utgave*. Gyldendal
- Drugli, M. B. (2018). Emosjonell utvikling og tilknytning. I V. Glaser., I. Størksen. & M. B. Drugli (red.). *Utvikling, lek og læring i barnehagen*. Fagbokforlaget. (s.49-78)
- Elsbak, L. L., & Valle, A. M. (30.10.2006). *Språksprell - metodiske språkleker for 4-6-åringer*
<https://www.barnehageforum.no/artikkel.asp?artikkelid=344>
- Grønmo, S. (2004). *Samfunnsvitenskapelig metode* (Vol. 4)
- Holck, U. (2002). *Musikterapi med barn med autisme - En litteraturgennemgang*. Aalborg Universitet
<https://doi.org/10.5278/ojs.mipo.v3i1.62>
- Holck, U. (2021). *Musikkterapi 1-2021*. Norsk forening for musikkterapi
- Holten, S. (2017). *Musikkterapi med kroppens egne instrumenter*. I T. Næss., & E. Ruud (red.). *Musikkterapi i praksis*. Norges musikkhøgskole. (s.107-118). <http://hdl.handle.net/11250/2627790>
- Høigård, A. (2019). *Barns språkutvikling*. Universitetsforlaget
- Iacoboni, M. (2008). *Mirroring people. The new science of how we connect with others*. Picador
- Johansen, A., Sundet, R. & Torsteinsson, V. W. (2000). *Samspill og selvopplevelse*. Tano Aschehoug
- Josselson, Ruthellen 1994. "Identity and relatedness in the life cycle." I: Harke, Bosma et al. (red.). *Identity and Development: An Interdisciplinary approach*. Sage
- Kulset, N. B. (2019) *Musikk og andrespråk: Norsk tilegnelse for små barn med et annet Morsmål*. (2. utg.). Universitetsforlaget
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Barnehagen som pedagogisk virksomhet - Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte* (s.40). I *Rammeplan for barnehagen*
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Barnehagens fagområder - Kunst, kultur og kreativitet*. (s.52). I *Rammeplan for barnehagen*
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Barnehagens formål og innhold*. (s.19). I *Rammeplan for barnehagen*
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Barnehagens formål og innhold - Barnehagen skal fremme danning* (s.21). I *Rammeplan for barnehagen*
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Barnehagens formål og innhold - Barnehagen skal fremme kommunikasjon og språk* (s.24). I *Rammeplan for barnehagen*
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Barnehagens formål og innhold - Barnehagen skal fremme vennskap og fellesskap* (s.23). I *Rammeplan for barnehagen*
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (2. utg.). Gyldendal Akademisk
- Mercier, C., Mottron, L., & Belleville, S. (2000). Psychosocial study on restricted interest in high-functioning persons with pervasive developmental disorder. *Autism* 4, 496-425
<https://doi.org/10.1177/1362361300004004006>
- Mössler, Karin A. (2018). *Musikkterapi og autisme – forskning og praksis i rørsle*. Norsk forening for musikkterapi
- Myskja, A. & Lindbæk, M. (20.04.2000). *Hvordan virker musikk på menneskekroppen*
<https://tidsskriftet.no/2000/04/medisin-og-musikk/hvordan-virker-musikk-pa-menneskekroppen>
- Nasjonalt kompetansesenter for nevrou utviklingsforstyrrelser og hypersomi (2020) (NevSom) *Autisme*. Oslouniversitetssykehus
<https://oslo-universitetssykehus.no/fag-og-forskning/nasjonale-og-regionale-tjenester/nevsom/autisme#rapporter-om-autisme>
- Nelson, D. L., Anderson, V. G., & Gonzales, A. D. (1984). Music activities as Therapy for Children with Autism and Other Pervasive Developmental Disorders. *Journal of music therapy*
<https://doi.org/10.1093/jmt/21.3.100>

- Nettun, L. B. (2017). Lek og samhandling med et barn med autisme. I T. Næss., & E. Ruud. (red.). *Musikkterapi i praksis*. Norges musikkhøgskole. (s.25-31). <http://hdl.handle.net/11250/2627957>
- Nordoff, P. (1974). *Forelesninger, veiledninger og samtaler*, Bærum og London
- Pater, M., Spreen, M. & Yperen, T. V. (January, 2021). *The developmental progress in social behavior of children with Autism Spectrum Disorder getting music therapy*. A multiple case study. Elsevier Ltd <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.105767>
- Ruud, E. (2023) *Musikk* i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 22. april 2023 fra <https://snl.no/musikk>
- Ruud, E. (2017). *Musikk og identitet - 2. utgave*. Universitetsforlaget
- Ruud, E. (2023) *Musikkterapi* i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 24. april 2023 fra <https://snl.no/musikkterapi>
- Srinivasan, S. M. & Bhat, A. N. (09.04.2013). *A review of "music and movement" therapies for children with autism: embodied interventions for multisystem development*. Storrs, CT, USA <https://doi.org/10.3389/fnint.2013.00022>
- Stai, S. (2021, 30. januar). *Emosjonell utvikling*. NDLA. <https://ndla.no/article/29260>
- Statped Nord (2023). *Kommunikasjon: Tegn-til-tale*. Kunnskapsbanken <https://naku.no/kunnskapsbanken/kommunikasjon-tegn-til-tale>
- Statped Nord (27.03.2023). *Kva er statped*. Hentet (26.04.23) <https://www.statped.no/om-statped/kva-er-statped/>
- Stern D. N. (2004). *The Present Moment in Psychotherapy and Everyday Life*. WW Norton & Company
- Størksen, I. (2018). Sosial utvikling. I V. Glaser., I. Størksen. & M. B. Drugli (red.). *Utvikling, lek og læring i barnehagen*. Fagbokforlaget. (s.79-106)
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitative metoder - 5. utgave*. Fagbokforlaget.
- Tranøy, K. E. (1986). *Vitenskapen - samfunnsmakt og livsform*. Universitetsforlaget
- Vaiouli, P. & Andreou, G. (2018). *Communication and language development of young children with autism: A review of research in music*. Hammill Institute on Disabilities <https://doi.org/10.1177/1525740117705117>
- Weissberg, R. P. & Greenberg, M. T. (1998). School and community competence-enhancement and prevention programs. I W. Damons, I. E. Siegel & K. A. Renninger (red.), *Handbook of Child Psychology: Vol 5. Child Psychology in Practice*. John Wiley
- Wigram, T. (1999b). Contact in Music. The Analysis of Musical Behaviour in Children with Communication Disorder and Pervasive Developmental Disability for Differential Diagnosis. I: Wigram, T. & DeBacker, J. (red.). *Clinical Applications of Music Therapy in Developmental Disability, Paediatrics and Neurology*. Jessica Kingsley Publishers
- Winnicott, D. W. (2003). *Leg og virkelighet*. Hans Reitzels forlag
- World Health Organization. (1993): *The ICD-10 Classification of Mental and Behavioural Disorders. Diagnostic criteria for research*. World Health Organization. [9241544554.pdf \(who.int\)](https://www.who.int/publications/i/item/9241544554.pdf)

7.0 Vedlegg

7.1 Praksisfortellinger

Praksisfortellinger

1. Her får barnet det fiktive navnet "Olav".

Jeg satt og passet på en barnegruppe med alder 4-5 år på et rom der de fikk leke fritt. Olav som hadde diagnosen autisme satt og lekte i en lekebuss, mens de andre barna lekte noe annet. På grunn av at Olav lekte i en buss begynte jeg for meg selv å synge: "Hjulene på bussen de går rundt og rundt, rundt og rundt, rundt og rundt, hjulene på bussen, de går rundt og rundt, gjennom hele byen." To minutter senere hørte jeg fra bussen den samme sangen tilbake. Da hadde Olav plukket opp dette, og gjentok sangen. Etter sangen var ferdig begynte jeg å synge sangen en gang til, og sangen ble sunget tilbake enda en gang. Noen minutter senere hørte jeg den samme sangen, bare at denne gangen ble den sunget på engelsk.

2. Her får barnet det fiktive navnet "Per".

Jeg satt sammen med to barn som holdt på med en vev mens jeg spilte rolig på en ukulele. På andre siden av rommet satt Per som har autisme og en spesialpedagog der de sammen gjennomførte en byggeaktivitet. Som et resultat av den rolige spillingen begynte Per som var på den andre siden av rommet å synge med til musikken. Jeg spilte videre uten å synge med, og Per fortsatte å synge. Etter hvert startet jeg også å synge til musikken, som forårsaket at de to andre barna i rommet også begynte å synge med. Dette var noe jeg fant veldig givende, som også førte til at spillingen varte en stund ettersom alle hadde utbytte av den.

3. Her får barnet det fiktive navnet "Kari".

Det var en påklednings situasjon og Kari satt og trommet på gulvet. Jeg valgte å speile Kari og trommet tilbake samme antall ganger. Kari plukket opp dette og gjentok det samme igjen. Jeg gjorde det samme og vi så på hverandre og begge forsto hva vi holdt på med. Deretter fikk jeg en idé om å implementere dette sammen med påkledningen og latet som jeg tok på meg en utebukse. Etter jeg hadde gjort det noen ganger, gjorde Kari det samme uten at noen av oss brukte muntlig kommunikasjon. Vi gjorde så det samme med resten av plaggene til Kari til slutt hadde tatt på seg alt selv og gikk ut til de andre.

7.2 Intervjuguide

1. Informere om intervju:

- Personvern
- Ærlige svar
- De ulike stadiene av intervjuet

2. Stille introduksjonsspørsmål:

- Hvilken stilling har du?
- Har du hatt denne jobben lenge, evt hvor lenge?
- Hva er din erfaring med å jobbe med barn med autisme?

3. Spørsmål om intervjuobjektets musikkforhold:

- Hva er ditt forhold til musikk?
- Hva er dine tidligere erfaringer innen musikk?
- Har du brukt musikk til jobben du har nå?
- Hvilken respons fikk du?
- Tror du musikk generelt er viktig? Både i barnehagen og i hjemmet.

4. Musikkaktiviteter:

- Kan du gi eksempler på spesifikke musikkaktiviteter som har vært spesielt vellykket?
- Hvordan tilpasset du musikkaktivitetene for å møte behovet til barnet?
- Må en ha noen ressurser eller opplæring for å inkludere musikk som en del av tilbudet for barn med autisme?
- Hva kreves det av deg som spesialpedagog?
- Hvilken type musikk blir brukt? (sjanger), og begrunnelse.
- Musikkaktivitet eller musikk i bakgrunnen

5. Musikk i det sosiale:

- Hvordan kan musikk bli brukt til inkludering?
- Hvordan kan musikkbruk integreres i barnehagen for å støtte læring og utvikling hos barn med autisme?
- Hvordan påvirker det språkutvikling, sosial utvikling og følelsesmessig utvikling?

7.3 Informasjon og samtykkeskjema

Vil du delta i forskningsprosjektet

”Barn med autisme og musikk”

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke viktigheten av musikk i hverdagen for barn med autisme. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

I dette prosjektet skal det bli undersøkt hvordan musikk kan være med på å forbedre hverdagen til barn på autismspekteret der problemstillingen er “Hvordan kan musikkbruk integreres i barnehagen for å støtte læring og utvikling hos barn med autisme.” Noen av spørsmålene som blir stilt omhandler tidligere erfaringer, metoder, eget forhold til musikk og musikkaktiviteter. Dette intervjuet blir brukt til en bacheloroppgave.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for forskningsprosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta for den jobben du har er relevant til oppgaven jeg skriver om. Jeg synes også at jobben virker veldig interessant og har lyst å få et bedre innblikk i den.

Hva innebærer det for deg å delta?

Å delta på denne oppgaven innebærer intervju og tidligere og nylige erfaringer.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Navnene som blir nevnt blir anonymisert slik identitetene til de som blir snakket om blir holdt skjult.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes den 28.04.23. Etter prosjektslutt vil datamaterialet med dine personopplysninger anonymiseres..

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Dronning Mauds Minne høgskole har Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med: Dronning Mauds Minne høgskole som har nummer 73805280.

Hvis du har spørsmål knyttet til vurderingen som er gjort av personverntjenestene fra Sikt, kan du ta kontakt via: · Epost: personverntjenester@sikt.no eller telefon: 73 98 40 40.

Med vennlig hilsen

Ole Fredrik Endal

Prosjektansvarlig, student

(Forsker/veileder)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet “barn med autisme og musikk”, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

Å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

-----

(Signert av prosjektdeltaker, dato)